บทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคม: การวิเคราะห์จากการศึกษาและวิจัยทางภาษาศาสตร์ในช่วงปี พ.ศ. 2523 จนถึง ปี พ.ศ. 2564

The Role of Language in Social Development: Analysis from linguistic studies From 1980 to 2021

มัฆวาน ภูมิเจริญ[1]

Makawan Poomcharean

กานต์พิชชา เชื้อสะอาด[2]

Karnpitcha chuesaart

อชิรญา นีละไพจิตร[3]

Achiraya Neelapaijit

พิพัฒน์พงศ์ มาศิริ[4]

Phiphatphong Masiri

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Kasem Bundit University

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

วันที่รับบทความ : วันที่ 10 มิถุนายน 2568

วันที่ส่งบทความที่แก้ไข : วันที่ 2 ตุลาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความเพื่อตีพิมพ์ : วันที่ 5 พฤศจิกายน 2568

---

[1] อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Lecturer of Department of Thai, Kasem Bundit University

[2] อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Lecturer of Department of Thai, Kasem Bundit University

[3] ฝ่ายสนับสนุนการศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Thai Language Academic Support Division, Kasembundit University

[4] อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Lecturer, Master of Arts Program, Social Development Branch, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาบทบาทของภาษาในด้านของการพัฒนาสังคม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและการวิจัยทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทของภาษากับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทยจำนวน 10 เรื่อง จากการศึกษาบทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคมดังกล่าว ทำให้ได้ข้อสรุปทั้งหมดใน 4 ด้าน คือ 1) ภาษากับการสร้างจิตสำนึกทางสังคม ได้แก่ การกำหนดความจริงของโลก การกำหนดกรอบประเด็นทางสังคม การสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน และการโน้มน้าวจิตใจ 2) ภาษามีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ การกำหนดช่วงชั้นทางสังคม การส่งเสริมอำนาจและสิทธิอำนาจ การกำหนดบทบาททางเพศ และการเชื่อมโยงและแบ่งแยกสังคม 3) ภาษากับการพัฒนามุมมองที่มีต่อโลก ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคมและค่านิยมของสังคม และ 4) ภาษาทำให้เกิดความคิด ได้แก่ การกำหนดรูปแบบทางความคิด การแสดงออกทางสัญลักษณ์ และการส่งต่อทางวัฒนธรรม กล่าวได้ว่าการวิเคราะห์บทบาทของภาษาในการพัฒนาทำให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาที่มีต่อการพัฒนาสังคม

คำสำคัญ: ภาษา, การพัฒนาสังคม, การบูรณาการศาสตร์

ABSTRACT

This article presents the findings of a study that explores the role of language in social development through an analysis of 10 academic publications on the relationship between language and development in the context of Thai society. The study reveals that language contributes to social development in four key ways: 1) by constructing social consciousness through shaping perceptions of reality, framing social issues, forming shared identities, and influencing attitudes and beliefs; 2) by shaping social structures through defining social hierarchies, legitimizing power and authority, establishing gender roles, and either fostering social cohesion or creating social division; 3) by shaping worldviews through the transmission of social norms and values that guide individual and collective perspectives; and 4) by shaping thought through structuring cognitive processes, enabling symbolic expression, and facilitating the transmission of cultural knowledge. This study concludes that the analysis of the role of language in development highlights the significant influence of language on social development.

Keywords: Language, Social Development, Interdisciplinary Integration

บทนำ

การพัฒนา (Development) เป็นกระบวนการทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความต้องการในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า (Progressive) การพัฒนาสังคมมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านสังคมศาสตร์ที่เริ่มก่อตัวขึ้นในช่วงศตวรรษที่ 17 จากการที่ผู้คนในสังคมตะวันตกได้หันมานิยมหาความรู้โดยวิธีการเชิงปรัชญาประจักษ์นิยม (Empiricism) โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่ามนุษย์สามารถเข้าถึงความรู้ต่าง ๆ ได้โดยอาศัยอายตนะทั้ง 5 ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น ร่างกาย และจิตใจ (ชุติพงศ์ คงสันเทียะ, 2566) ความสามารถในการเข้าถึงความรู้ของมนุษย์นี้นำมาซึ่งการหักล้างความคิดแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะในศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ที่เชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ความรู้ทุกอย่างเกิดขึ้นจากการสร้างของพระเจ้า ความเชื่อดังกล่าวได้ถูกหักล้างลง โดยวิธีการหาความรู้ในเชิงปรัชญาประจักษ์นิยม เช่น การค้นพบว่าโลกมีลักษณะสันฐานกลมของกาลิเลโอ ต่อมามีการค้นพบว่าดวงอาทิตย์เป็นศูนย์กลางของจักรวาล ซึ่งการค้นพบความรู้แบบปรัชญาประจักษ์นิยมนี้ทำให้เกิดวิธีการหาความรู้ที่เรียกว่า วิทยาศาสตร์ (Scientific) ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาโครงสร้างทางสังคมของชาวตะวันตก เช่น การเกิดขึ้นของศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ การเกิดขึ้นของรูปแบบทางการเมืองใหม่ที่แต่เดิมปกครองแบบระบอบกษัตริย์ (Feudal) เปลี่ยนมาปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) และระบอบคอมมิวนิสต์ (Communism) การเกิดขึ้นของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) ที่มาจากพื้นฐานของความมีเหตุผล และความเชื่อที่ว่ามนุษย์จะมีคุณค่าได้ต้องเกิดจากการทำงานหาเลี้ยงชีพ ค่านิยมความรู้ในทางปรัชญาประจักษ์นิยมดังกล่าวนี้ได้ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะของการพัฒนาขึ้นในสังคมชาวตะวันตกในช่วงศตวรรษที่ 18 จนถึงศตวรรษที่ 19 ที่ผ่านมา โดยเป็นการพัฒนาที่ให้ความสำคัญต่อศักยภาพและความสามารถของมนุษย์อันเป็นพื้นฐานสำคัญ

การก่อตัวของแนวคิดในการพัฒนา ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมของชาวตะวันตก โดยมีเป้าหมายของการพัฒนาที่ต้องการให้สังคมก้าวไปสู่การพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม (Landes, 1969) โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมเข้าสู่ความเป็นอุตสาหกรรมของชาวตะวันตกเกิดขึ้นจากการพัฒนาอุตสาหกรรมทอผ้าที่มีการนำเอาเครื่องจักรที่ทันสมัยเข้ามาผลิตเสื้อผ้าสิ่งทอต่าง ๆ ทำให้เกิดความต้องการวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้แก่ ฝ้ายซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญ แรงงานที่ใช้ในการผลิตฝ้าย และแรงงานจำนวนมาในอุตสาหกรรมสิ่งทอ การพัฒนาที่เกิดขึ้นในระบบอุตสาหกรรมของสังคมชาวตะวันตกนี้ได้กลายเป็นตัวอย่างของการพัฒนาที่กระจายมาสู่สังคมในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลกในช่วงระยะเวลาต่อมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสังคมอุตสาหกรรมในราวปี พ.ศ. 2497 ภายหลังจากได้มีการตราพระราชบัญญัติการส่งเสริมอุตสาหกรรมขึ้นเป็นครั้งแรก (ทวี ทองสว่าง และคณะ, 2533)

การพัฒนาสังคมไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมได้นำไปสู่การพัฒนาในรูปแบบที่สอง คือ การพัฒนาไปสู่สังคมเมือง (Urbanization) ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาสังคมไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาของพื้นที่ที่มีอุตสาหกรรมตั้งอยู่ เนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ การพัฒนาแรงงานในอุตสาหกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านการประกอบอาชีพ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความถนัด และนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำไปสู่การอพยพเคลื่อนย้ายของผู้คนในภาคการเกษตร การอพยพเข้ามาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมถือเป็นปัจจัยก่อให้เกิดการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเมืองที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ จนทำให้เกิดชุมชนเมืองขึ้นในที่สุด สำหรับประเทศไทยการเกิดขึ้นของสังคมเมือง อันเป็นผลมาจากความเป็นอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะพื้นที่รอบนอกซึ่งเป็นแหล่งอุตสาหกรรมในปัจจุบัน การเกิดขึ้นของเขตพื้นที่อุตสาหกรรมในภาคตะวันออกในแถบจังหวัดชลบุรี ถือเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนาและเป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศในหลายลักษณะ ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า อุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคและบริโภค และอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ ทำให้พื้นที่ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดใกล้เคียงเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมชุมชนเมือง เนื่องจากมีการอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานของแรงงานในเขตอุตสาหกรรมจำนวนมาก

การพัฒนาทั้งสองลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นตัวอย่างของการพัฒนาที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ 17 โดยส่งผลให้เกิดการพัฒนาแนวคิดในการพัฒนาสังคม และนำไปสู่การเกิดแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ทฤษฎีการพัฒนาใน 5 ขั้นของรอสโทว (Rostow) ทฤษฎีระบบโลก (World System Theory) ทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) ทฤษฎีห่านบิน (Flying Gees Pattern) และทฤษฎีโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นต้น กล่าวได้ว่าการเกิดขึ้นของแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาสังคมเหล่านี้ ถือเป็นการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ในปัจจุบันแนวคิดการพัฒนาสังคมนี้ถูกนำไปใช้กับการพัฒนาชุมชน (Community Development) ซึ่งเป็นการขยายมิติของการพัฒนาไปสู่สังคมในระดับชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน และการพัฒนาที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนเป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาโดยการใช้กลไกของชุมชน ตลอดจนมิติทางวัฒนธรรม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม และศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา และทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับทุนทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกนำมาใช้พัฒนาสังคมในพื้นที่ชุมชน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน

บทความวิชาการฉบับนี้ผู้เขียนมีความต้องอธิบาย และชี้ให้เห็นถึงบทบาทของภาษาซึ่งเป็นทุนทางสังคมในลักษณะหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมในอดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากภาษาเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต และมีผลต่อการสร้างการเปลี่ยนแปลงของสังคมในทางที่ดีขึ้น ผู้เขียนได้ศึกษาบทบาทในด้านการพัฒนาของภาษา โดยทำการวิเคราะห์จากข้อมูลที่มาจากการศึกษาวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ในสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2539 จนถึงปี พ.ศ. 2564 จำนวน 10 เรื่อง ครอบคลุมในมิติต่าง ๆ และพื้นที่ใน 4 ภูมิภาคของประเทศ ได้แก่ 1) การศึกษาเกี่ยวกับภาษาพื้นถิ่นในพื้นที่ภาคเหนือของศูนย์วัฒนธรรม และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (2539) 2) การศึกษาของบุญคิด วัชรศาสตร์ (2538) เรื่องคนเมือง อู้กำเมือง 3) การวิจัยของพจนี ศิริอักษรสาสน์ (2545) เกี่ยวกับการใช้คำในการบอกเวลาของคนภาคกลางและคนภาคใต้ของ 4) งานวิจัยของทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา (2556) เรื่องบทวัฒนธรรมของการขอโทษในภาษาไทย 5) การวิจัยของสมเกียรติ เขียวสะอาด (2556) ในการวิเคราะห์ภาษาไทยที่ปรากฏในบทประพันธ์เพลงชาติไทย 6) การศึกษาของเกรียงศักดิ์ ชัยดรุณ (2557) เกี่ยวกับศัพทานุกรมภาษาโบราณที่พบในจารึกล้านนา 7) งานวิจัยของพัชลินจ์ จีนนุ่น (2560) เรื่องคุณสมบัติของหญิงดีในสุภาษิตสอนหญิงภาคใต้ที่สัมพันธ์กับความคิดความเชื่อทางพระพุทธศาสนา 8) การวิจัยของ กุลกนิษฐ์ ทองเงา (2561) เป็นการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในสุภาษิตสอนหญิง 9) งานวิจัยของศิรวัตร ไทยแท้ (2562) ที่ทำการวิจัยเรื่องการตัดสินความสุภาพจากถ้อยคำการตอบกลับการตำหนิในภาษาไทย: มุมมองจากคนสองวัย และ 10) การวิจัยของอาจารีย์ ศรีหล้า (2564) เป็นการวิเคราะห์การจำแนกหมวดหมู่คำสุภาพในภาษาไทย ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาที่ได้มีผู้ศึกษามาก่อนหน้านี้ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในด้านการพัฒนาสังคม โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ และการนำเสนอผลจากการวิเคราะห์ที่ปรากฏในเนื้อหาของบทความ ผู้เขียนหวังว่าบทความวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่มีความสนใจในการศึกษาบทบาทในด้านการพัฒนาของภาษา ตลอดจนนักวิจัยที่มีความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อสามารถนำมาสร้างเครื่องมือหรือกลไกในการแก้ไขปัญหาสังคมในปัจจุบันที่มีความซับซ้อน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาการศึกษาวิจัยทางด้านภาษาศาสตร์ที่มีขอบเขตและมิติในการศึกษาที่กว้างขวางขึ้น ดังต่อไปนี้

ภาษากับการพัฒนาสังคม

ความสัมพันธ์ของภาษากับการพัฒนาสังคม เป็นสิ่งที่ปรากฏขึ้นในมโนทัศน์ของการศึกษาด้านสังคมวิทยาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงมโนทัศน์ของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ซึ่งเป็นนักสังคมวิทยาสำนักคิดคลาสสิคที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปี ค.ศ.1818 จนถึง ปี ค.ศ.1893 คาร์ล มาร์กซ์ (Phuong and Dung, 2024) ได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของภาษากับการพัฒนาสังคม โดยสามารถจำแนกมโนทัศน์เกี่ยวกับภาษาของ คาร์ล มาร์กซ์ ออกเป็น 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ภาษามีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อจิตสำนึกทางสังคม (Social Consciousness) โดยภาษาทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดความคิดของมนุษย์ และจัดระเบียบทางสังคม ผลกระทบของภาษาที่มีต่อจิตสำนึกทางสังคมเกิดขึ้นจากการที่ภาษาถูกใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความคิด อารมณ์ และประสบการณ์ต่าง ๆ ภาษาช่วยจัดระบบทางความคิดที่มีความซับซ้อนให้มีความชัดเจนและมีเหตุผลมากขึ้น นอกจากนี้ภาษายังสามารถสื่อความหมายต่าง ๆ ได้ เช่น คำชม คำยืนยัน หรือแม้แต่เรื่องตลกขบขัน โดยภาษาถูกนำมาใช้ในบริบทและน้ำเสียงต่าง ๆ ที่ช่วยให้การตีความความหมายของสารเหล่านั้นมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นที่สอง การใช้ภาษามีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) เนื่องจากภาษาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างและรักษาโครงสร้างทางสังคม ภาษาสามารถสะท้อนและเสริมสร้างการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคมและถ่ายทอดบรรทัดฐาน อัตลักษณ์ และคุณค่าทางสังคมได้อีกด้วย การใช้ภาษาในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน เช่น ภาษาถิ่น สำเนียงท้องถิ่น และลักษณะของคำศัพท์เฉพาะ สามารถบ่งบอกได้ถึงชนชั้นทางสังคม สมาชิกกลุ่ม หรือแม้แต่สถานภาพจากการประกอบอาชีพ ส่งผลต่อรูปแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ และการรับรู้ทางสังคม นอกจากนี้รูปแบบของการใช้ภาษายังเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและค่านิยมทางสังคม เช่น การใช้คำศัพท์ กฎเกณฑ์ในการบัญญัติทางภาษา แสดงให้เห็นถึงการวางกรอบและกฎเกณฑ์ของสังคมที่ภาษาสามารถส่งต่อการรับรู้อันส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคม และทัศนคติภายในสังคมได้

ประเด็นที่สาม ภาษาช่วยพัฒนามุมมองที่มีต่อโลก (Perception of the world) โดยอิทธิพลของภาษาจะส่งผลให้เกิดการยอมรับทางสังคมในลักษณะต่าง ๆ เช่น การศึกษาโครงสร้างและคำศัพท์ของ Syahrin (2018) พบว่า ภาษามีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้ของผู้พูด เช่น คำศัพท์เกี่ยวกับสีสามารถส่งผลต่อการแยกแยะและจัดหมวดหมู่สี การพัฒนามุมมองต่อโลกเกิดขึ้นจากการสร้างกรอบทางวัฒนธรรม เนื่องจากภาษาเป็นตัวกำหนดบรรทัดฐาน ค่านิยมทางวัฒนธรรม และกำหนดวิธีการตีความตามประสบการณ์ของบุคคล กรณีของการใช้คำศัพท์เฉพาะ และคำอุปมาอุปไมยในภาษาของสังคมต่าง ๆ นั้นส่งผลต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของคนในสังคมได้ นอกจากนี้ภาษายังก่อให้เกิดมุมมองทางปรัชญา โดยภาษาทำหน้าที่เป็น “ภาพ” (Image) ของความเป็นจริง อันแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของโครงสร้างภาษาที่สามารถสะท้อนถึงโครงสร้างของโลกและทำให้เกิดความเข้าใจโลกของมนุษย์มากขึ้น

ประเด็นที่สี่ ภาษาทำให้เกิดความคิด (Ideas) ภาษาเป็นเครื่องมืออันทรงพลังที่ช่วยจุดประกายและกำหนดรูปแบบทางความคิด ได้แก่ การผลิตโครงสร้างทางปัญญา การผลิตโครงสร้างความคิด ซึ่งเกิดจากการใช้คำและวลีต่าง ๆ ในการจัดหมวดหมู่ และเปรียบเทียบแนวคิดที่มีลักษณะนามธรรมได้ ภาษาเป็นตัวช่วยแสดงออกทางสัญลักษณ์ คำและไวยากรณ์ทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงประสบการณ์ การใช้ภาษาแทนวัตถุที่จับต้องได้รวมไปจนถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น ความรัก ความทุกข์ ความยุติธรรม โดยภาษาทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์ ทำให้สามารถเข้าใจถึงความคิดที่ซับซ้อน นอกจากนี้ภาษายังทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณีการถ่ายทอดภูมิปัญญาผ่านการเล่าเรื่อง อุปมา หรือสำนวนต่าง ๆ ซึ่ง Sahu (2023) ได้กล่าวถึงบทบาทของภาษา

ด้านวัฒนธรรมว่าภาษาเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม การถ่ายทอดบุคลิกภาพของสังคม มนุษย์เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในโลกตั้งแต่วัยเด็ก เรียนรู้ถึงสิ่งที่ควรทำ หรือไม่ควรทำจากพัฒนาทางสังคมที่เกิดขึ้น

มโนทัศน์ทางสังคมวิทยาเกี่ยวกับภาษาของคาร์ล มาร์กซ์ (Phuong & Dung, 2024) ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญในการศึกษาและอธิบายบทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคม โดยทำการวิเคราะห์ตัวภาษาที่เกิดขึ้นในบริบทของสังคมไทย เพื่อชี้ให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคมจากประเด็นต่าง ๆ ตามมโนทัศน์ทางสังคมของคาร์ล มาร์กซ์ จะกล่าวถึงในลำดับต่อไป

ภาษากับการสร้างจิตสำนึกทางสังคม

ภาษามีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกทางสังคม มนุษย์สร้างและใช้ภาษาเพื่อแบ่งปันความคิดให้สังคมได้รับรู้ ตลอดจนการใช้ภาษาเพื่อสะท้อนขนบธรรมเนียม ประเพณี และบรรทัดฐานต่าง ๆ การสร้างสำนึกทางสังคมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ภาษากำหนดความจริงบนโลก

ภาษาทำให้มนุษย์มีความเข้าใจต่อโลก และการกำหนดบทบาทของภาษา เพื่อจัดหมวดหมู่สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อม การบัญญัติคำศัพท์ช่วยในการกำหนดการรับรู้ของผู้คนในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันในการบัญญัติคำศัพท์ ซึ่งส่งผลต่อวิธีการสัมผัสและการแสดงความรู้สึกที่แตกต่างกันด้วย ดังจะขอยกตัวอย่างจากลักษณะของการใช้คำศัพท์เพื่อบ่งบอกถึงเวลาของคนไทยในภาคกลางและคนไทยในภาคใต้ ดังนี้

ตารางที่ 1 : แสดงการใช้คำในการบอกเวลาของคนภาคกลางและคนภาคใต้

เวลา	ภาษาไทยภาคกลาง	ภาษาไทยภาคใต้
7.00 น.	เจ็ดโมงเช้า	ตีเจ็ด
12.00 น.	เที่ยง	ตีสิบสอง
13.00 น.	บ่ายโมง	ตีหนึ่ง
19.00 น.	หนึ่งทุ่ม	ตีเจ็ดกลางคืน
01.00 น.	ตีหนึ่ง	ตีหนึ่งกลางคืน

ที่มา: หนังสือเรื่องภาษาถิ่นของไทยของ พจนี ศิริอักษรสาสน์ (2545)

เห็นได้ว่า การใช้คำศัพท์เพื่อระบุถึงเวลาที่แตกต่างกันของคนภาคกลางและคนภาคใต้ สะท้อนถึงการรับรู้ ความรู้ และความเข้าใจต่อสิ่งแวดล้อม และสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัว คนภาคกลางใช้คำว่า “ทุ่ม” และ “โมง” เพื่อบอกถึงช่วงเวลากลางคืน และกลางวัน ซึ่งมีความแตกต่างจากคนภาคใต้ที่ใช้คำว่า “ตี” เพื่อบอกถึงเวลาที่แตกต่างกัน และใช้คำว่า “กลางคืน” แสดงถึงเวลาในช่วงค่ำซึ่งเป็นเวลาที่ดวงอาทิตย์ได้ลับขอบฟ้าไปแล้ว

2. การกำหนดกรอบประเด็นทางสังคม

ประเด็นทางสังคม (Social issues) หมายถึง สภาวะที่แสดงถึงผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้นกับชีวิตของบุคคลในสังคม หรือการดำเนินชีวิตทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ ความสงบสุขของสังคม รวมไปถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมที่ส่งผลต่อความมั่นคงและการทำหน้าที่ของระบบกลไกต่าง ๆ ของสังคม หรือเรียกว่า ปัญหาทางสังคม (Concepcion & Tancinco, 2016) การกำหนดกรอบประเด็นทางสังคมเป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงปัญหาทางสังคมที่กำลังเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคม เป็นการแสดงถึงสภาพและความรุนแรงของปัญหา ตลอดจนการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสะท้อนผ่านการใช้ภาษาเพื่อแสดงถึงความรุนแรง ความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น เช่น การพูดว่า “วิกฤตภูมิอากาศ” แทน “ภาวะโลกร้อน” หรือ “คนงานไม่มีใบอนุญาต” แทน “ผู้อพยพผิดกฎหมาย” ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติ และการกำหนดนโยบายภาครัฐบาลและความร่วมมือของภาคประชาชนในการร่วมมือเพื่อแก้ไขปัญหา การกำหนดกรอบประเด็นทางสังคมผ่านภาษาที่ใช้ในสังคมจึงเป็นการสร้างจิตสำนึกร่วมของสังคมในอีกลักษณะหนึ่ง

3. การสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน

การใช้ภาษาในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาถิ่น คำสแลง หรือ คำขวัญทางการเมืองช่วยสร้างความรู้สึกร่วมในสังคมได้เป็นอย่างดี การใช้ภาษาก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าอัตลักษณ์ร่วม หรืออัตลักษณ์กลุ่ม หรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นกลุ่มเดียวกันของคนในสังคม การใช้ภาษาทำให้เกิดอัตลักษณ์ร่วมปรากฏขึ้นในลักษณะของการใช้ภาษาถิ่น เช่น วลีที่มาจากเนื้อร้องของเพลงพื้นบ้านภาคเหนือที่ว่า “หมู่เฮาจาวเหนือ” แสดงถึงความเป็นคนเมือง หรือชาวล้านนาในภาคเหนือ หรือ “โอ้ โอ ปักษ์ใต้บ้านเรา” ที่ปรากฏในคำร้องของเพลงพื้นบ้านของชาวไทยภาคใต้ และคำว่า “อีสาน บ้านเฮา” ที่แสดงถึงความเป็นสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย นอกจากนี้การใช้ภาษาเพื่อสร้างอัตลักษณ์ร่วมยังปรากฏในการเคลื่อนไหวทางสังคม เช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีนิยม กลุ่มสิทธิพลเมือง หรือการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของกลุ่มเพศทางเลือก หรือ LGBTQ+ ที่ได้สร้างคำศัพท์ใหม่มาใช้ในการเคลื่อนไหวทางสังคม เช่น “ตื่นรู้” หรือ “สิทธิพิเศษ” “ความเชื่อมโยง” ซึ่งมีความหมายเพื่อให้สังคมรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันทางเพศ การใช้ภาษาในท้องถิ่นและการเคลื่อนไหวทางสังคมได้สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มคน และความสำนึกร่วมกันในสังคม

4. การโน้มน้าวจิตใจ

การใช้ภาษาเป็นสิ่งหนึ่งที่ต้องการโน้มน้าวจิตใจของผู้คนในสังคม เพื่อให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการกระทำต่าง ๆ ก่อให้เกิดการสร้าง วลี หรือประโยค เพื่อก่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ความสามัคคีของผู้คนในสังคมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ การใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวจิตใจส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของภาครัฐบาล เพื่อต้องการความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ภาษาเพื่อการโน้มน้าวจิตใจ เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ การแต่งเนื้อร้องในบทเพลงเพื่อการปลุกใจ รวมถึงการใช้ภาษาเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ภาษามีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม

ความสำคัญของภาษาที่มีต่อการพัฒนาสังคม คือ บทบาทในการสร้างและรักษาโครงสร้างทางสังคม ภาษาสามารถสะท้อนการจัดลำดับช่วงชั้นทางสังคม อันก่อให้เกิดการการถ่ายทอดบรรทัดฐาน อัตลักษณ์ และคุณค่าทางสังคม บทบาทของภาษาในการสร้างและรักษาโครงสร้างทางสังคมปรากฏในรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดช่วงชั้นทางสังคม

ภาษาเป็นสิ่งหนึ่งที่ใช้บ่งบอกถึงช่วงชั้นทางสังคม (Social stratification) ภาษาถือเป็นเครื่องมือที่ใช้แสดงถึงสถานภาพและบทบาทของบุคคลในสังคม ผู้คนในสังคมไทยส่วนใหญ่มีทักษะการใช้ภาษาท้องถิ่นทั้งในการพูด การอ่าน และการเขียน เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมภายในสังคม การถ่ายทอดภาษาถิ่นเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ภาษาถิ่นถือเป็นสิ่งที่ได้รับมาจากสังคม จากสิ่งแวดล้อมโดยตรง อย่างไรก็ตามการเกิดขึ้นของระบบการศึกษาสมัยใหม่ที่เยาวชนต้องเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นภาษาราชการ และเป็นภาษาที่ผู้คนสามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับบุคลลต่างองค์กร หรือในหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ การเรียนรู้ภาษาไทยจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง และการประกอบอาชีพของเยาวชนไทย

ภาษาไทยถูกกำหนดให้เป็นการเรียนรู้ในการศึกษาภาคบังคับ เยาวชนไทยจำเป็นต้องเรียนรู้และใช้เพื่อการสอบให้ผ่านตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ ปัจจุบันนอกจากภาษาไทยที่ถูกใช้เพื่อยกระดับสถานภาพทางสังคมแล้ว ยังปรากฏภาษาอื่นที่มีความสำคัญต่อการกำหนดช่วงชั้นทางสังคมด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาญี่ปุ่น การเรียนรู้ภาษาเหล่านี้ทำให้บุคคลมีโอกาสในการทำงานกับสถาบัน หรือองค์กรที่มีชื่อเสียง การได้รับค่าจ้างในอัตราที่สูงขึ้น ดังนั้นภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาตนเองเพื่อการยกระดับชั้นทางสังคมให้สูงขึ้น ดังปรากฏจากเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ของมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ ในปีการศึกษา 2568 คณะแพทยศาสตร์ถือเป็นคณะที่มีนักเรียนจากโรงเรียนหลายแห่งต่างต้องการเข้าศึกษา เนื่องจากต้องการประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เพราะแพทย์เป็นอาชีพหนึ่งที่มีเกียรติและได้รับการยอมรับจากสังคม พบว่า มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกด้านภาษาอังกฤษสำหรับ

นักเรียนที่สมัครสอบเข้าเรียนต่อ คือ ผลสอบ TOELF (Internet base) ต้องมีคะแนนขั้นต่ำ 100 หรือ ผลสอบ IELTS (Academic) ต้องมีคะแนนขั้นต่ำ 7.0 หรือ ผลสอบ CUTEP ต้องมีคะแนนขั้นต่ำ 110 (ข้อมูลจาก คณะแพทยศาสตร์, 2567)

2. การส่งเสริมอำนาจ และสิทธิอำนาจ

ภาษาถูกใช้ในการส่งเสริมอำนาจ และสิทธิอำนาจ (Power and authority) โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องมีอำนาจเพื่อจัดระเบียบสังคม รวมไปถึงสิทธิอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในเกิดความธรรมและตอบสนองความต้องของสมาชิกในสังคมได้อย่างทั่วถึง การใช้ภาษาเพื่อส่งเสริมอำนาจ และสิทธิอำนาจปรากฏอย่างชัดเจนในสถาบันทางสังคมการเมือง จากการที่พรรคการเมืองได้ใช้ภาษาเพื่อการโฆษณาชวนเชื่อ หรือแม้แต่การสร้างคำขวัญทางการเมือง เพื่อสร้างแรงจูงใจจากประชาชนและเป็นการเพิ่มอำนาจให้กับพรรคการเมืองในการควบคุมกระแสความนิยมจากประชนรวมไปถึงการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ผ่านการใช้ภาษา หรือเรียกอีกย่างหนึ่งว่า “วาทกรรมทางการเมือง” ยกตัวอย่างเช่น การสร้างคำขวัญของพรรคเพื่อไทยที่ว่า “คิดใหญ่ ทำเป็น เพื่อไทยทุกคน” (ประชาไท, 2566) เพื่อสร้างความนิยมนำมาซึ่งอำนาจในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ของพรรคเพื่อไทยเมื่อได้เป็นรัฐบาล ได้แก่ นโยบายการแจกเงินหนึ่งหมื่นบาท นโยบายการตั้งคาสิโน (Entertainment complex) ในประเทศไทย และนโยบายการสร้างรถไฟฟ้าความเร็วสูง เป็นต้น นโยบายเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนผ่านการใช้ภาษาในลักษณะของคำขวัญ หรือ Slogan ของพรรคเพื่อไทย ซึ่งผลจากการใช้ภาษาดังกล่าวทำให้พรรคเพื่อไทยได้รับการเลือกตั้งโดยมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนมาเป็นอันดับสอง ส่งผลทำให้พรรเพื่อไทยมีสิทธิอำนาจในการรวมพรรคการเมือง และจัดตั้งรัฐบาลของประเทศไทยในปัจจุบัน การใช้ภาษาในลักษณะของคำขวัญนี้ได้ปรากฏในทุกพรรคการเมือง และมีผลต่อการสร้างจิตสำนึกร่วมของประชาชนในสังคม

3. การกำหนดบทบาททางเพศ

ภาษาถูกใช้เพื่อกำหนดบรรทัดฐานทางเพศในสังคม (Gender role) ได้แก่ สามี หมายถึง บุคคลที่มีเพศชาย และมีบทบาทเป็นผู้นำของครอบครัว กีฬาบางชนิดถูกกำหนดไว้สำหรับบุคคลที่เป็นเพศชาย หรือเพศหญิง โดยกีฬาที่เหมาะสมกับเพศชาย เช่น การชกมวย ฟุตบอล การวิ่งระยะไกล เป็นต้น การใช้ภาษาเพื่อสนับสนุนบทบาทและความสำคัญของเพศหญิง เช่น คำว่าแม่ ใช้กับผู้หญิงที่เป็นมารดาของบุตร คำว่า “แม่น้ำ” ที่หมายถึง สิ่งที่ใช้หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนและมีความสำคัญต่อการทำเกษตรกรรม การใช้ภาษาในลักษณะของคำสรรพนามที่บ่งบอกถึงลักษณะทางเพศ เช่น นาย นางสาว เด็กชาย เด็กหญิง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา และยาย เป็นต้น

4. การเชื่อมโยงและแบ่งแยกสังคม

การใช้ภาษาร่วมกันของคนในสังคมส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์และความสามัคคีของผู้คนในชาติได้ การใช้ประโยชน์จากภาษาเพื่อเชื่อมโยงคนในชาตินี้ปรากฏให้เห็นจากภาษาที่เป็นคำร้องในบทเพลงประจำชาติ ซึ่งส่วนใหญ่มีเนื้อหาในเชิงของการปลุกใจผู้คนในชาติให้เกิดความรัก ความสามัคคี เพื่อให้เกิดการดำรงและพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสถาพรสืบไป สำหรับบทเพลงชาติของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้ปรากฏเนื้อร้องที่มีเนื้อหาในลักษณะของการเชื่อมโยงผู้คนในชาติให้เกิดความรักสามัคคีกัน ดังนี้

“ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย	เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล	ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด	เอกราชจะไม้ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี	เฉลิงประเทศชาติไทย ทวี มีชัย ชโย”

เนื้อร้องเพลงชาติของประเทศไทยที่กล่าถึงข้างต้นเป็นเนื้อร้องเพลงชาติไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งประพันธ์ทำนองโดยพระเจนดุริยางค์ สำหรับเนื้อร้องประพันธ์โดยพันเอกหลวงสารานุประพันธ์ มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2482 เป็นต้นมา (สมเกียรติ เขียวสอาด, 2556) อย่างไรก็ตาม ภาษาได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมเช่นกัน โดยเฉพาะในยุคของอาณานิคมที่ผู้ปกครองได้ใช้อำนาจบังคับให้ใช้ผู้คนในประเทศที่ถูกปกครองใช้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาราชการ ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งและการต่อต้านของประชาชนในประเทศที่เป็นอาณานิคม หรือการเลือกปฏิบัติทางภาษาต่อกลุ่มชนกลุ่มน้อย

ภาษากับการพัฒนามุมมองที่มีต่อโลก

อิทธิพลของภาษาสามารถสะท้อนกรอบทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม และการรับรู้ของผู้คนในสังคม กล่าวได้ว่าภาษาเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดและสร้างมุมมองตามกรอบทางวัฒนธรรมที่ถูกกำหนดขึ้นในสังคม กรอบทางวัฒนธรรมที่สำคัญในสังคม ได้แก่

1. บรรทัดฐานทางสังคม (Social norms)

ภาษาเป็นสิ่งที่สะท้อนบรรทัดฐานของสังคม เนื่องจากคุณลักษณะของภาษาทั้งที่เป็นภาษาพูด และภาษาเขียน ตลอดจนภาษาที่เกิดขึ้นในเชิงสัญลักษณ์ โดยภาษาถูกนำมาใช้เพื่อบ่งบอกถึงคุณค่า ความเชื่อ และพฤติกรรมที่เหมาะสมในสังคม ภาษาที่มีการแสดงออกด้วยการพูด รวมไปถึงโครงสร้างในการสื่อสารภาษาสามารถบอกได้ว่า อะไรคือสิ่งที่ยอมรับได้ คาดหวังได้ เช่น ภาษาที่บ่งบอกถึงความเป็นทางการ หรือความสุภาพ ในภาษาไทยเกิดการบัญญัติทางภาษาที่เรียกกันว่า “คำสุภาพ” หรือ “ภาษาสุภาพ” ซึ่งหมายถึงคำ หรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเพื่อแสดงถึงการให้เกียรติและการเคารพผู้อื่น ภาษาที่ใช้ต้องเป็นถ้อยคำที่มีความนุ่มนวลอ่อนโยน ไม่หยาบคาย และมีความหมายตรงไปตรงมา หรือเป็นถ้อยคำที่เราพูดจากันโดยทั่วไป โดยอาศัยสถานภาพและ

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาในการใช้คำให้เหมาะสม ซึ่งได้ปรากฏข้อมูลงานวิจัยหลายชิ้น (ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา, 2556 ศิรวัตร ไทยแท้, 2562 และ อาจารีย์ ศรีหล้า, 2564) ได้ศึกษาวิเคราะห์และจำแนกหมวดหมู่คำสุภาพในภาษาไทย โดยรวบรวมประเภทของคำสุภาพที่พบในชีวิตประจำวัน คำสุภาพที่ปรากฏในหนังสือ บทความ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถจำแนกคำสุภาพได้ 9 ลักษณะ คือ คำกล่าวทักทาย คำกล่าวขอบคุณ คำกล่าวขอโทษ คำกล่าวชมเชย คำกล่าวอวยพร คำพูดอ้อมค้อม คำกล่าวขอร้อง คำกล่าวปฏิเสธ และคำกล่าวลา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 คำกล่าวทักทาย ได้แก่ การกล่าวทักทายที่สามารถใช้ได้ทุกช่วงเวลา การทักทายโดยการถามสารทุกข์สุกดิบทั่วไป เช่นคำว่า สวัสดี สบายดีไหม

1.2 คำกล่าวขอบคุณ ได้แก่ การขอบคุณอย่างตรงไปตรงมา และการขอบคุณทางอ้อม

1.3 คำกล่าวขอโทษ ได้แก่ การขอโทษอย่างตรงไปตรงมา และการขอโทษทางอ้อม

1.4 คำกล่าวชมเชย ได้แก่ การกล่าวชมเชยรูปลักษณ์ภายนอกรวมถึงบุคลิกภาพของผู้อื่น และการกล่าวชมเชยในความสามารถของผู้อื่น

1.5 คำกล่าวอวยพร ได้แก่ การกล่าวคำอวยเนื่องในวันเกิด การกล่าวคำอวยพรเนื่องในวันแต่งงาน การกล่าวคำอวยพรการเดินทาง การกล่าวอวยพรหรือกล่าวแสดงความยินดีเนื่องในการเปิดกิจการ และการกล่าวคำอวยพรในเทศกาลต่าง ๆ

1.6 คำพูดอ้อมค้อม ได้แก่ คำพูดอ้อมค้อมเพื่อการขจัดความกลัว คำพูดอ้อมค้อมเพื่อความเหมาะสม และคำพูดอ้อมค้อมเพื่อความสุภาพ

1.7 คำกล่าวขอร้อง ได้แก่ การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาโดยไม่มีส่วนแต่งเติม การขอร้องอย่างตรงไปตรงมาโดยมีส่วนแต่งเติม และการขอร้องอย่างไม่ตรงไปตรงมาหรือการขอร้องทางอ้อม

1.8 คำกล่าวปฏิเสธ ได้แก่ การปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมา การปฏิเสธทางอ้อม

1.9 คำกล่าวลา ได้แก่ การกล่าวลาทั่วไป และการกล่าวลาแบบที่มีการกำหนดวัน เวลา

การใช้คำสุภาพเป็นการสื่อสารภายในสังคมที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของบรรทัดฐานทางสังคม การใช้คำสุภาพก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันต่อบรรทัดฐานของสังคม ส่งผลต่อการยอมรับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม ถือเป็นการเรียนรู้ถึงความจริงของโลกในอีกลักษณะหนึ่ง

2. ค่านิยมของสังคม (Social values)

ค่านิยม หมายถึง ความเชื่อ ทัศนคติ หรือหลักเกณฑ์ที่คนในสังคมยึดถือว่าเป็นสิ่งที่ดี ถูกต้อง หรือเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิตในสังคม ค่านิยมเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ถูกหล่อหลอมจากวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา กฎหมาย และระบบการศึกษา จึงเรียกว่า ค่านิยมทางสังคม (พระครูปริยัติกิตติ-ธำรง, 2555) คุณลักษณะของค่านิยมที่ปรากฏในสังคมต่าง ๆ ได้แก่ การกำหนดแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น คนไทยให้ความสำคัญกับความกตัญญู การเคารพผู้ใหญ่ การจำแนกความแตกต่างให้เป็นไปตามแต่ละสังคมกำหนดว่าสิ่งที่เป็นค่านิยมในที่หนึ่งอาจไม่สำคัญในอีกที่หนึ่ง เช่น บางประเทศให้ความสำคัญกับเสรีภาพส่วนบุคคล ในขณะที่บางประเทศให้ความสำคัญกับความสามัคคีของกลุ่ม ค่านิยมสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แสดงให้เห็นว่าค่านิยมเป็นสิ่งที่ไม่ได้หยุดนิ่ง เช่น อดีตคนมองว่าอาชีพครู หรือหมอ เป็นอาชีพที่มีเกียรติสูงสุด ปัจจุบันมีอาชีพอื่นที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่น สตาร์ทอัพ นักพัฒนาเกมส์ เป็นต้น ค่านิยมที่ปรากฏในสังคมไทย ได้แก่ ค่านิยมทางครอบครัวเกี่ยวกับการเคารพพ่อแม่ ความกตัญญู และการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ค่านิยมทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการขยันทำงาน ออมเงิน และใช้จ่ายอย่างประหยัด ค่านิยมทางศาสนาเกี่ยวกับการมีศีลธรรมจริยธรรม การให้ทาน และการเคารพกฎเกณฑ์ทางศาสนา ค่านิยมทางการเมืองเกี่ยวกับประชาธิปไตย เสรีภาพ สิทธิมนุษยชน หรือในบางที่อาจเน้นความมั่นคงของรัฐ และค่านิยมทางเทคโนโลยีและสมัยใหม่เกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์

ค่านิยมมีความสำคัญต่อสังคมหลายประการ ได้แก่ ช่วยให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ช่วยทำให้สังคมเกิดระเบียบและลดความขัดแย้ง นอกจากนี้ค่านิยมยังถือเป็นเครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรม เช่น ค่านิยมด้านศีลธรรมทำให้คนไม่กระทำผิดกฎหมาย และค่านิยมช่วยสร้างเอกลักษณ์ของสังคมทำให้แต่ละประเทศหรือแต่ละวัฒนธรรมมีจุดเด่นของตนเอง สำหรับบทบาทของภาษาที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจต่อโลกในค่านิยม พบว่า ภาษาสามารถสร้างความเข้าใจต่อค่านิยมของสังคมในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

2.1 การกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญ หรือไม่สำคัญ

ภายในสังคมจะมีการสร้างคำศัพท์ที่สังคมให้ความสำคัญ เช่น การให้ความสำคัญกับชุมชนทำให้เกิดการบัญญัติคำศัพท์เฉพาะสำหรับความสัมพันธ์ทางสังคมเหล่านั้น เช่น ภาคเหนือมีการบัญญัติคำศัพท์เพื่อใช้เรียกสิ่งที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อชุมชน เช่น “พ่อหลวง” หมายถึง ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นผู้นำชุมชน หรือ “ใจบ้าน” หรือ ป่าเห่ว หมายถึง สุสานสำหรับการฌาปนกิจศพ เป็นต้น

2.2 การเสริมสร้างอำนาจและช่วงชั้นทางสังคม

การใช้ภาษาเพื่อเสริมสร้างอำนาจ การบัญญัติคำเพื่อใช้แสดงถึงสถานะทางสังคม และการบ่งบอกถึงช่วงชั้นทางสังคม เช่น การใช้คำว่า “กระผม” หรือ “ขอรับ” เพื่อเสริมสร้างความเคารพนอบน้อมต่อผู้อาวุโสและผู้มีอำนาจ คำบางคำใช้บ่งบอกถึงตำแหน่งและความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้อย่างชัดเจน เช่น “ท่านผู้พิพากษา” ใช้สำหรับ ผู้พิพากษา หรือ “ท่านชาย/ท่านผู้หญิง” ใช้กับพระบรมวงศานุวงศ์และราชนิกูล เป็นต้น

2.3 การสร้างการยอมรับหรือการท้าทายสังคม

การบัญญัติภาษาเพื่อให้การเกิดการยอมรับภายในสังคม เช่น การใช้ภาษาในทางกฎหมาย ข้อความที่เกี่ยวกับข้อห้ามทางศาสนาที่ใช้เป็นตัวกำหนดว่า อะไร “ถูก” หรือ “ผิด” เพื่อเป็นการส่งเสริมต่อหลักศีลธรรม อย่างไรก็ตามก็ยังปรากฏการสร้างภาษาเพื่อการท้าทายบรรทัดฐาน หรือเพื่อสร้างระบบคุณค่าใหม่ในสังคม เช่น การสร้างวลีที่ว่า “วิกฤตสภาพภูมิอากาศ” เพื่อใช้แทน “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” ทำให้คนในสังคมตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วน การเกิดภาษาใหม่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมและค่านิยมในสังคม เช่น “เพศทางเลือก” หรือ “กลุ่มนักเรียนเลว” เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ภาษาไม่ได้ถูกใช้เพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏในสังคมเท่านั้น แต่ยังช่วยหล่อหลอมคุณค่าทางสังคม ด้วยการกำหนดความสำคัญ การเสริมสร้างอำนาจและช่วงชั้น การสร้างการยอมรับและการท้าทายสังคม บทบาทของภาษาในลักษณะนี้ก่อให้เกิดการสร้างคุณค่าใหม่ขึ้น ถือเป็นการสะท้อนการรับรู้และการยอมรับในความจริงของโลกที่เกิดขึ้นในที่สุด

ภาษาทำให้เกิดความคิด

ภาษาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมในด้านของการคิดของมนุษย์ ทำให้เผ่าพันธุ์ของมนุษย์เกิดการพัฒนาจนกระทั่งมีวิวัฒนาการที่ล้ำหน้ากว่าสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ภาษาทำให้เกิดการพัฒนาความคิดซึ่งเป็นที่มาของการพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า ได้แก่

1. การกำหนดรูปแบบทางความคิด

การสร้างรูปแบบของภาษาในสังคมสะท้อนรูปแบบทางความคิดของคนไทยในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น การสะท้อนรูปแบบทางความคิดของคนภาคเหนือ หรือคนล้านนาที่ถูกถ่ายทอดผ่านการบัญญัติคำศัพท์เกี่ยวกับการนอน (ศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์ศิลปวัฒนธรรม, 2539; บุญคิด วัชรศาสตร์, 2538; เกรียงศักดิ์ ชัยดรุณ, 2557) เช่น

1.1 นอนโตย หมายถึง นอนด้วยกัน

1.2 นอนมื้อ หมายถึง นอนเวรในลักษณะการผลัดเปลี่ยนเวรกันเพื่อรักษาการณ์

1.3 นอนเมิบ หมายถึง นอนพังพาบ

1.4 นอนเมิบจะเล้อ หมายถึง นอนพังพาบชูคอเหมือนจิ้งเหลน

1.5 นอนแรม หมายถึง นอนพักค้างคืนนอกสถานที่เพื่อทำการบางอย่าง

1.6 นอนแรมแกมมื้อ หมายถึง นอนแรม

1.7 นอนหลับ หมายถึง การหาวเพื่อนอนหลับ การนอนหลับ

1.8 นอนเหล้น หมายถึง การนอนพักผ่อนโดยไม่คิดว่าจะหลับ

1.9 นอนวัน หมายถึง ตัวต่อชนิดหนึ่งที่ออกหากินในเวลากลางคืน หรือ การเข้านอนตั้งแต่หัวค่ำ

จะเห็นได้ว่าการบัญญัติคำศัพท์จากคำว่า “นอน” สะท้อนถึงรูปแบบความคิดของคนภาคเหนือ หรือคนล้านนาว่าเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับการนอนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการบัญญัติคำว่า “นอน” ที่มีความหมายแตกต่างกันถึง 9 ลักษณะด้วยกัน

2. การแสดงออกทางสัญลักษณ์

ภาษาทำหน้าที่เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงประสบการณ์ทางสังคม การใช้ภาษาแทนวัตถุที่จับต้องได้ หรือสิ่งที่เป็นนามธรรมทำให้สามารถเข้าใจความคิดที่ซับซ้อน และเกิดจินตนาการต่อสิ่งที่เป็นกายภาพได้ เช่น การใช้คำศัพท์ในภาษาถิ่นอีสาน หรือคนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้มีการกำหนดคำเพื่อใช้เรียกชื่อพืช สัตว์ และสิ่งของ (พจนี ศิริอักษรสาสน์, 2545) ได้แก่

2.1 แว่น	หมายถึง	กระจกเงา
2.2 ผ่าแพมน	หมายถึง	ผ้าเช็ดหน้า
2.3 มีดตัด	หมายถึง	กรรไกร
2.4 ซ่ง	หมายถึง	กางเกง
2.5 ก้องแขน	หมายถึง	กำไลมือ
2.6 เงี่ยง	หมายถึง	กระโถน
2.7 ขัว	หมายถึง	สะพาน
2.8 ข้าวปุ้น	หมายถึง	ขนมจีน
2.9 ซิ่น	หมายถึง	ผ้าถุง

การบัญญัติคำศัพท์เพื่อใช้เรียกสิ่งของต่าง ๆ ในชีวิตประจำของคนอีสาน แสดงให้เห็นถึงกรอบความคิดที่สะท้อนผ่านรูปแบบของคำที่ใช้ในภาษาถิ่น จากข้อมูลข้างต้นหากนำมาเปรียบเทียบกับคำที่ใช้ในภาษาไทยกลางที่ใช้แทนความหมายเดียวกัน ก็จะเห็นได้ชัดเจนว่ากรอบความคิดในเชิญสัญลักษณ์ของคนไทยทั้งสองท้องถิ่นนั้นมีความแตกต่างกัน

3. การส่งต่อทางวัฒนธรรม

ภาษามีหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนความรู้ และภูมิปัญญา ซึ่งการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกิดขึ้นโดยการใช้ภาษาบันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ และองค์ความรู้ต่าง ๆ รวมถึงการใช้ภาษาในการเล่าเรื่อง การอุปมาอุปไมย หรือการสร้างสำนวนทางภาษา เช่น สุภาษิตสอนหญิงซึ่งแฝงไปด้วยความหมายใช้ถ่ายทอดหลักการใช้ชีวิตของผู้หญิงไทย (พัชลินจ์ จีนนุ่น, 2560; กุลกนิษฐ์ ทองเงา, 2561) ที่ว่า

“มีสลึงพึงประจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน”

สุภาษิตสอนหญิงข้างต้น เป็นการสร้างสำนวนในทางภาษาของกวี จากการสมมติฐานว่าเป็นการประพันธ์ของสุนทรภู่ กวีคนสำคัญแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สุภาษิตดังกล่าวได้รับการยกย่องว่าประพันธ์จากแนวความคิดที่มีความทันสมัย และสะท้อนบทบาทสำคัญของผู้หญิงไทยเรื่องเศรษฐกิจของครอบครัว ปัจจุบันภาษิตสอนหญิงยังถูกใช้ในบทเรียนเพื่อสอนให้เยาวชนไทยได้เรียนรู้ถึงค่านิยมและบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงในสังคมไทยอีกด้วย

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาถึงบทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคมที่ปรากฏในบทความชนิดนี้ เป็นการนำเสนอแนวคิดใหม่สำหรับการศึกษาบทบาทของภาษาในด้านของการพัฒนาสังคมซึ่งเกิดขึ้นจากบูรณาการแนวคิดทางสังคมศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ แนวคิดทางสังคมวิทยาของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และแนวคิดในการพัฒนาสังคมเข้ากับการศึกษาและวิจัยทางภาษาศาสตร์ที่เกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2539 จนถึง ปี พ.ศ. 2564 ผลจากบูรณาการศาสตร์ดังกล่าว ได้นำไปสู่ข้อสรุปเกี่ยวกับบทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคมใน 4 แนวทางด้วยกัน คือ

1. ภาษากับการสร้างจิตสำนึกทางสังคม

ภาษามีบทบาทสำคัญในการสร้างจิตสำนึกทางสังคม มนุษย์สร้างและใช้ภาษาเพื่อแบ่งปันความคิดให้คนในสังคมได้รับรู้ ตลอดจนการใช้ภาษาเพื่อสะท้อนขนบธรรมเนียม ประเพณี และบรรทัดฐานต่าง ๆ การสร้างสำนึกทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ การกำหนดความจริงของโลก การกำหนดกรอบประเด็นทางสังคม การสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน และการโน้มน้าวจิตใจ

2. ภาษามีผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคม

ภาษามีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาโครงสร้างทางสังคม ได้แก่ การกำหนดช่วงชั้นทางสังคม การส่งเสริมอำนาจและสิทธิอำนาจ การกำหนดบทบาททางเพศ และการเชื่อมโยงและแบ่งแยกสังคม

3. ภาษากับการพัฒนามุมมองที่มีต่อโลก

ภาษาเป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอด และสร้างมุมมองตามกรอบทางวัฒนธรรมที่ถูกกำหนดขึ้นในสังคม กรอบทางวัฒนธรรมที่สำคัญในสังคม ได้แก่ บรรทัดฐานทางสังคม และค่านิยมของสังคม

4. ภาษาทำให้เกิดความคิด

ภาษาทำให้เกิดการพัฒนาทางความคิด อันเป็นที่มาของการพัฒนาสังคมของมนุษย์ให้มีความก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การกำหนดรูปแบบทางความคิด การแสดงออกทางสัญลักษณ์ และการส่งต่อทางวัฒนธรรม

การวิเคราะห์บทบาทของภาษาในการพัฒนาสังคมในบริบทของสังคม ทำให้เห็นถึงอิทธิพลของภาษาที่ทำให้เกิดการพัฒนาสังคม อย่างไรก็ตามภาษามีบทบาทในการพัฒนาสังคมดังกล่าวข้างต้น ยังไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามมโนทัศน์ทางสังคมศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของสังคม อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัย ตามที่ Landes (1969) และ Phuong and Dung (2024) ได้ให้แนวคิดเอาไว้ อย่างไรก็ตามบทบาทในลักษณะดังกล่าวยังไม่สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตามมโนทัศน์ทางสังคมศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโครงสร้างของสังคม ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า สมควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของภาษาในเชิงลึกเพื่อให้สามารถอธิบายถึงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในระดับของโครงสร้างทางสังคมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

กุลกนิษฐ์ ทองเงา. (2561). การพัฒนาหนังสือเสียงเรื่องสุภาษิตสอนหญิง เพื่อส่งเสริมคุณค่าในตัวเองของหญิงไทยแบบร่วมสมัย. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, *13*(3). 153-162.

เกรียงศักดิ์ ชัยดรุณ. (2557). ศัพทานุกรมภาษาโบราณที่พบในจารึกล้านนา. พะเยา: นครนิวส์การพิมพ์.

คณะแพทยศาสตร์. (2567). *การรับสมัครสอบคัดเลือกนักเรียนที่มีความถนัดทางภาษาอังกฤษ เข้าศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2568.* https://admission.md.chula.ac.th/index_en.html

ชุติพงศ์ คงสันเทียะ. (2566). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาสังคม*. ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลทรัพยภิญโญ.

ทวี ส่องสว่าง และคณะ. (2533). *ภูมิศาสตร์ประเทศไทย*. ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ทัศนีย์ เมฆถาวรวัฒนา. (2556). บทวัฒนธรรมของการขอโทษในภาษาไทย. *วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 27*(2). 28-49.

บุญคิด วัชรศาสตร์. (2538). คนเมือง อู้กำเมือง. ธาราทองการพิมพ์.

ประชาไท. (2566, 12 พฤษภาคม). *ปราศรัยใหญ่พรรคเพื่อไทยชูสโลแกน 'เลือกเพื่อไทยแลนด์สไลด์ประเทศไทยเปลี่ยนทันที*. http://prachatai.com/journal/2023/05/104080.

พจนี ศิริอักษรสาสน์. (2545). *ภาษาถิ่นของไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พัชลินจ์ จีนนุ่น. (2560). คุณสมบัติของหญิงดีในสุภาษิตสอนหญิงภาคใต้ที่สัมพันธ์กับความคิดความเชื่อทางพระพุทธศาสนา. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา, 9*(17), 160-175.

ศิรวัตร ไทยแท้. (2562). การตัดสินความสุภาพจากถ้อยคำการตอบกลับการตำหนิในภาษาไทย: มุมมองจากคนสองวัย. *วารสารอักษรศาสตร์*. 48(1), หน้า 77-96

ศูนย์วัฒนธรรม และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. (2539). *พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ*. ส. ทรัพย์การพิมพ์.

สมเกียรติ เขียวสอาด. (2556). กว่าจะเป็นเพลงชาติไทย. *วารสารสถาบันวิชาการการป้องกันประเทศ, 4*(2), 42-45.

อาจารีย์ ศรีหล้า. (2564). การศึกษาและเปรียบเทียบคำสุภาพภาษาจีนและภาษาไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 12(2). 258-271.

Concepcion, G, L. ana Tancinco, N.T. (2016). Social Issues and Concerns and their Influences on the Academic Performance of Social Acience Students of Naval State University, Naval, Biliran, Philippines. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research, 28*(1), 263-279.

Landes, D. (1969). *The unbound prometheus: technological change and industrial development in western Europe from 1750 to the Present*. https://webpages.cs.luc.edu/~dennis/106/106-Bkgr/20-Industrial-Rev.pdf

Phuong, V, T. and Dung, V.V. (2024). *The role of language in the development of social consciousness in Karl Marx's philosophy*. https://dialnet.unirioja.es/ descarga/articulo/9334328.pdf

Syahrin, A. (2018). Culture repertoire in expressive written language: Study of hypothesis of Edward Sapir and Benyamin Lee Whorf. *Budapest International Research and Critics in Linguistics and Education Journal.* 1(1), 23-28.